

fog a haltenyésztésnek s azért telepíték meg e két utóbbi helyen. Segítő helyett azonban ellenség vált belőle, mert a parkból a Havel és Spreck folyamokba tódult ki s jelenleg a hajózás átka, nyüge. A németek gyors terjedésénél fogva „Wasserpest“ nevet adtak neki, mi talán „hajónyügnék“ nevezhetnők.

Az elodea Linné 23-ik seregébe tartozik, mert porodás, termés és himnös virágai vannak. Az Európában találhatón ugyan csak termés virágok vannak, mindazáltal elterjedése, erős sarjadzási tehetségénél fogva, nem veszt erejéből.

De Candolle rendszerében az endogenák v. monocotyledonok (egyszikűek) seregében a hydrocharideák között foglal helyet *Udora occidentalis* név alatt. Nevezik meg *Serpicula verticillata*, éz *udora verticillata*-nak is. Válfajai *U. lithvaniaca* (Besser) és *verticillata* kelet inkában.

Apró keskeny hosszukás finom fűrészkes levelei hármásával pereszlenesen állanak; a levelek tövéből tiók gyökereket ereszt, melyeknek segítségével a vízmeder fenekébe fogózik, s ujult erővel terjed s ágazik el. Szaporasága rendkívüli, s a hol megvetette lábát, onnét kiirtani nem lehet; mert ha csak egy levélkéje marad meg, ennek aljából kihajt, gyökeret ereszt, s újra kezdi a harcztot.

Terjesztői a növénynek az áquáriumok, melyekből tisztítás alkalmával sikerül kiszöknie s átkos indáival ellepni a közel lévő vizeket, s onnét tovább tovább elterjedni. —

Ez ismertetés célja óvni e veszedelmes növény ellen, nehogy valaki, ismeretlen lévén e növény átkos tulajdonságával, vigyázatlanságból vizeink valamelyikében meghanosítsa.

Két első hódóm.

Köszli Nyulassy Farkas.

A hód (castor fiber), az emlősök egyik legintelligensebbje, melynek vízépítészeti tehetségeit, kitünő társadalmi szervezetét bámuljuk, Európa folyamáiból már csaknem teljesen kiirtatott. Csak itt ott hal-

lani még a Duna egy vagy más ágának rjetekeiben tanyázó hód családokról: a természet barát örül e pár megmaradott állatnak, büszkén beszéli hogy hazájában még van; a vadász örzi őket s boldog ha meglesheti házi körükben. Vannak azonban fájdalom vadászok, kiknél a a szenvedély örületbe ment át, vagy a birvágy elöl minden szelidebb érzést. Az utóbbiak közé sorozandó a következő elbeszélés hőse, Scipf Ferencz cs. k. erdőmester, a ki azon herostratesi ténnyel dicsekszik, hogy a Duna folyamnak talán 2 utolsó hódját ejtette el. Hadd beszéljen azonban ő maga; mert azt tagadni nem lehet, elbeszélése érdekes.

„Még mielőtt a Bécs közelében fekvő fischamendi berekpagonyba tétettem volna át, tudómsa volt az ottani vadász személyzetnek, arról hogy a Duna egyik mocsáros partján hód család ütötte föl tanyáját Meg is kísértettek minden kitelhetőt e félénk állatokból egyet elejteni, de végre fáradságuk hasztalanságáról meggyőződván egészen fölhagytak vele.

1828-ban ezen vadászkerületbe tétetvén át, minden alkalmat fölhasználtam új kísérleteket tenni vadászszenvedélyem kielégítésére és a hódak járásának, tartózkodásának tanulmányozására, hogy ezek után tervemet kifőzhessem.

A hód tanya a Duna félre fekvő és igen nyugalmas mocsáros partján volt elhelyezve; ezen hely azonban a sűrű, egymásba fonódott, a vízbe lefüggő bokrok miatt alig volt megközelíthető, s azonkívül a tanyából több kijárás nyilt 4—5'-nyira a vízszine alatt. Kiásásra már csak azért sem lehetett gondolni, mert eltekintve az előre látható sikeretlenségtől, ennek következtében a félénk természetü állatok talán örökre elhagyták volna a vidéket.

Miután ily módon nem volt kilátásom sikerre, vastöröket raktam, és a csapásokra kiállottam lesbe, erősen meg lévén győződve hogy fáraozásaimat kedvező eredmény fogja végre valahára jutalmazni.

De évek multak el, a nélkül hogy lövéshez jutthattam volna. Csak egyszer volt némi eredménye fáradazásomnak e hosszú idő alatt; de milyen eredmény volt az! A mint ugyanis egy napon reggel virradat előtt, mint rendessen, a töröket megvizsgáltam, az egyik csapda vasa kö-

zött erős hód első lábát találtam, melyet leszakítván vagy lerágván mutatónak hagyott hátra.

Azonban csalóláson daczára, nem mondtam le a reményről, mint elődeim, hogy a Duna e lakóinak egyikével valaha találkozni fogok.

Történt, hogy egy télen a Duna vize igen megapadt s a hódtanya víz alatti nyílásai szabadon állottak a vitzükre fölött. Ezen körülmény a lakosokat a vár elhagyására és a Duna egyik keskeny ágában ideiglenes tanya elfoglalására kényszeríté.

Ezen új lakás fekvése inkább kedvezett vállatomnak, mint az előbbi megközelíthetlen. A kellemes fölfedezés után, midőn észre vettem, hogy egy pár hód majdnem minden éjjel a keskeny folyamágon leuszik táplálék számára fűt dönteni, elhatároztam, szerencsét próbálandó, a holdvilágos éjen át lesbe ülni ki.

A tanya közelében a víz fölött valami, $1\frac{1}{2}$ öl magasan kiálló parton gödröt ásatván egyszer estve 6 óraker elfoglaltam helyemet.

Az éjszakák ez időben oly kemények voltak, hogy a hőmérő $12-15$ fokra esett, s azonkívül míg a leshez jutottam erősen kelle küzdenem a zajló jéggel. A folyam ág, ott a hol a hódoknak el kelle uszni, csak 20 lépés széles, de egy öl mély volt.

Tervem az volt; ha sikerül az egyik lefelé uszó hódat fejen löni az minden esetre a vízszinén lefelé fog sodortatni; én az alatt valami 400 lépésnyire lejjebb, a hol a folyam szélesebb és csak $2\frac{1}{2}$ láb mély volt, elébe kerülök és zsákmányomat kifogom.

Ez időben 29 éves valék, szilárd egészséggel és teljes vadászserővel dicsekedtem, nem riladtam tehát vissza a hideg fürdőtől, a mely körülbelül csipőig érhetett.

6 óraker helyemre érkezvén, a hold oly világosságot árasztott, hogy nagyobb távolságra is minden tárgyat világosan megkülönböztethettem.

Szemeim folytonosan a sebesen áramló vizen függöttek, s valahányszor sötét tárgyat láttam rajta leuszni, szívem a fölindulástól majdnem hallhatólag dobogott. Már majdnem 3 órája kuczorogtam így reszketve a hidegtől és fölindulástól, a midőn egyszerre kicsi tárgyat látok a víz

áramlatot túlhaladó sebességgel magam mellett leuszni. Nem sokára alattam a rudaserdőben azon sajátságos zajt hallottam, melyet a hód a fa döntése alkalmával okoz.

A lefelé uszó apró tárgy csakugyan a hód vala. Fejének csak végét tartotta a víz fölött, és különösnek látszott előttem, hogy vastag teste uszás közben hullámot nem vetett. Fölindultságom és örömem tetőpontját érte el, leirhatlan türelmetlenséggel vártam a hód vissza utazását, melynek tapasztalataim és számításaim szerint ugyanazon uton kelte történni.

Végre, hosszú óra elfolyása után megszűnt a zaj a berekben, s rövid idő múlva szemembe tűnt a hód valami 15 lépésre tőlem, szájában egy darab fahengert tartván és nyakát egészen a vízfőlé emelvén, lassan uszva fölfelé. Görcsösen emelém föl fegyveremet; most épen velem átalellenben uszott; fejére czéloztam és megnyomtam a ravaszt.

Lövés után a hód majdnem ölnyi magasra szökött föl a vízből, s ismét vissza bukott a mélybe, a hol rám nézve kinos pár pillanatra, eltűnt, de végre halva emelkedett a víz színére és sodortatott lefelé az ár által.

Késedelem nélkül szöktem föl ülőhelyemből; melyen a hideg miatt egészen megdermedtem és futottan az említett helyre le, s daczára a jég hideg viznek, csipőkig elmerülve gázoltam a folyamban felém ászó zsákmányom elébe. A legnagyobb örömmel fogtam föl karjaimba, s emeltem ki a vízből, a bizonyára becsületesen megérdemelt 50 font súlyú zsákmányt.

Mára a hideg fördő vadászszenvedélyemet teljesen lehűtötte, s azonkívül a visszautazás a zajló jég között, nem kevés gondot okozott. Csónakba ültem tehát és egy óra múlva lakásomba értem, teljesen átfagyva és meglehetősen a jeges medvéhez hasonlítván.

Másnap Bécsben a hódepéért 180 ftot. kaptam pengő pénzben, s miután azon időben egész évi fizetésem mindössze 250 ftból. állott, képzelni lehet milyen ternó volt ez számomra.

A vadászszenvedély, és mért ne vallanám meg, a nyereségre való kilátás, nem hagytak nyugodni. Nőm kérése daczára, a ki e jég fördőt

egészségemre nézve veszélyesnek tartotta, 3 napra az előbbi eset után ismét lesen valék. 11 óra felé megint apró pontot láttam lefelé uszni, de miután csak orra ért ki a vízből, nem akartam szerencselövést kockáztatni, hagytam tehát leuszni, mint az elsőt, s csakugyan nem sokára hallottam fadöntési munkája zaját a berekben.

Szívem örömtől repesett, és lefestém képzelmemben enyéim diadalát és barátaim érzelmeit, ritka és különös értékű vadászati szerencsém fölött. Az idő is, melyet a fadöntés alatt tétlenül valék kénytelen tölteni, nem látszott most oly hosszúnak. Végre megszűnt a berekben a zaj, mely ma mint zene hangzott fülemben, készen valék. Ugy jött mint az előbbi, hosszú fadarabot czipelt és lassacskán uszott fölfelé köztem és a tulsó oldalon elterülő homokzátony között. Ismét 15 lépésre hagytam jönni s tüzeltem. Fején találva ez is ölnyi magasra szökött föl és eltűnt a mélyben, végre fölmerült a homokzátony mellett és partra vetette magát. Egészen világosan láttam rajta a halál szokott jeleit bekövetkezni. Fegyveremet fölhuzván készen tartottam, hogy ha elegendő ereje maradna tovább menni, másodsor tüzelhesek rá. Csak 5 percz mulva, midőn már az életnek semmi jelét sem vettem észre rajta, sietem hozzá jutni, miközben 400 lépést lefelé futni, a vizen átgázolni és ismét fölfelé menni valék kénytelen. Elég világos volt, hogy a hódot a fehér zátonyon már mesziről megláthassam, de bár mennyire erőltettem szemeimet, nem tudtam sehogy sem fölismerni, s midőn végre oda értem, a drága zsákmányt csakugyan nem találtam helyén.

Helyzetem majdnem nevetséges volt. Oda át fegyveremmel kezemből szemléltem az állat halálos végvonaglásait, lőhettem volna rá, és nem tevém! Ezenkiyül még az anyagi haszon elveszése fölötti boszuság is bántott.

Fájdalom, szorgos keresgélésem daczára, melyet más nap kutyákkal ismételttem, nem sikerült hibámat helyre pótolni; mert hibáztam, nem tudván magam ráhatározni a holdokló állatra lőni; a hód, és vele a remélt 180 ft. örökre oda volt.

Még most is, öreg napjaimban felhevülök ha rá emlékezem azon pillanatra midőn a hódát magam felé uszni láttam, is bizonyára minden

adás, a ki hasonlót élt meg, egyet ért velem, hogy ily pillanatok soha sem tűnnek el az emlékezetből.

K ü l ö n f é l é k

A lóférgek (gryllotalpa) elpusztítása. — A lófereg legöröme-
testebb a porhanyos talajban szokott meghonosodni; az ide ra-
kott fészkeben rendszeren 80, sőt nem ritkán, 300—400 tojás is található.
Kicsinyei a kikelés után még több hétig együtt maradnak, mialatt szülő-
ik által a legnagyobb gonddal táplálatnak. — A természet, mely a ló-
férgeknek ily iszonyu szaporaságot ajándékozott, részben ellensúlyozta
az általok okozható veszedelmet a kicsinyek tenyészetképességének kés-
leltetésével; mivel ezt valóban csak a harmadik év végén érik el. —
Mindazonáltal, ha a körülmények kedvezők voltak, ha nem voltak igen
tartós esők, hogy a fészkek megáztak legyen, ha nem volt oly korai me-
leg, mely a tojások kikeltét előmozdította volna, ha elégséges tápszerűk
volt, ha a föld nem miveltetett meg nagyon mélyre, sat. ezen férgek
könnyen tulszaporodnak, és tekintélyes károkat okoznak. —

A 1868-ik évben, így írja le Gouet segéd erdőgondnok Franciaor-
szágból, a lóférgek egész serege támadott meg. — Minthogy május
hava igen száraz és nagyon meleg volt, jó korán kifejtették teljes
tevékenységüket, úgy hogy egyetlen fácskát sem ültethettem el anélkül,
hogy másod vagy harmad napra fonnyadni és kiszáradni ne láttam volna.

A lóférgek elpusztítására megkísértett módok közül a Desprez-é
(l. a „revue des Eaux et Forêts 1863-ik aug. füzetét) még legsikeresebb-
nek mutatkozott; de mégis kissé lassu eredményü volt, s mivel a lófér-
gek keresztül kasul turják át magukat, gyakran megtörténik, hogy az
ember olyan lyukba önt olajat, melyben egy sem lakik. — A véletlen
engemet egy sokkal gyakorlatibb és biztosabb mód felfedezéséhez juttatott.

Egyik ültetményem, melyet drágább nemü fácskák számára szán-
tam, különösen meg volt támadva a lóférgek által; egy nap már anyira
keresztül volt lyukgatva, mint egy rosta. — Már kétrenbeli fácskaülte-